

OBSAH

PŘEDMLUVA

7

I.

- Vznik sociální grafiky.* První světová válka – nástup mas a jejich dějinná úloha – zesilování a zostřování společenských protikladů – osamostatňování třídního boje. Dočasné thematické vybočení u starších umělců – změna charakteru umělecké osobnosti – mladí grafici již žijí životem širokých lidových vrstev. Sociální grafika jako hnutí – nejednotnost a politická neujasněnost hnutí – jejich příčiny. 9
- Společenské působení a ohlas sociální grafiky.* Poměrně malý okruh vlivu. Není základna přímých konsumentů – chybí organizace a vlastní tiskový orgán. Z počátku malý zájem levicových stran – intelektuální levice propaguje ještě po válce kubismus – v kulturní politice komunistické strany se projevují různé proletkultovské tendence. Důsledky nedostatečného sepětí se stranou. 14
- Souvislosti s domácí tradicí.* Přínos generace Slavičkovy a Kubištovy v úsilí o nový názor na současnou skutečnost. Předznamenání sociálních tendencí v předválečném Mayer-klubu a Umělecké Besedě - jejich růst po válce a počátkem dvacátých let v domovinném křídle i v pozdější tzv. sociální skupině. Sociální malba Karla Myslbeka a Antonína Majera. Generace sociální grafiky se vědomě obrací především k světovým mistrům grafiky. 19
- Společenské poslání grafiky a její specifčnost.* Masovost a její zpětné působení v dějovosti a věcnosti – jednoduchost výtvarných prostředků, potřeba kreslířské jistoty. Zesilování těchto rysů v údobích rozkvětu, spojených s přímou služebností společenským ideím. Generace dvacátých let užívá technik po výtvarné stránce nejvíce oproštěných. Grafické techniky si volí pro své tendenční náměty i širší okruh malířů. 23
- Grafická speciálka Maxe Švabinského.* Význam založení speciální školy grafiky. Podnětné působení M. Švabinského. Souhra profesora a žáků vytvořila specifické rysy školy. 25
- Sociální grafika a proletářská poesie.* Rozdílný vznik obou proudů – vnitřní zpříznění grafiků se starší básnickou generací. Nové cesty poválečné poesie proletářské. Vidina budoucího spravedlivého světa a sen o revoluci jako vedoucí motiv v poesii poválečné generace básnické. Grafici se opírají především o svoji sociální zkušenost. Rozpory a styčné body těchto uměleckých druhů. 27

I I .

Počátky sociální grafiky v díle Vladimíra Silovského. Sociální grafika se po návratu vojáků do školy stává nepsaným programem speciálky. Jan Rambošek a jeho věrný obraz drsného života periferie. Grafický deník Vladimíra Hřímálého. Hornická tradice v díle Karla Hojdena. Poetická a civilisační nota v díle Karla Štiky, růst sociální zkušenosti.	36
Kritický pohled na život vesnice v grafické tvorbě příslušníků domovinného křídla Umělecké Besedy – Vojtěcha Sedláčka a Aloise Moravce. Vesnická dřina, zproletarisované vrstvy našeho venkova, vydědění. Člen sociální skupiny Miloslav Holý – zájem o „malého člověka“ a poesie všednosti.	61
Sociální grafika Vasyly Kasijana – pokračování linie průkopnické generace sociální grafiky a předznamenání tvorby generace třicátých let.	75
Vliv dobové atmosféry a prací průkopnické generace sociální grafiky před polovinou dvacátých let na studenty speciálky – pevné zakotvení realistické základny a figurální tvorby – přebírání a rozvádění starších sociálních motivů – nový zájem o velkoměsto.	79
Rytmus a disonance velkoměsta v grafice Vladimíra Sychry, Vojtěcha Tittelbacha a posledních žáků speciálky za vedení M. Švabinského.	84
Pronikání politických tendencí do sociální grafiky. Koloman Sokol – jeho vztah k české sociální grafice dvacátých let – jeho přínos pro měnící se tendence v umění let třicátých.	86
ZÁVĚR	89
POZNÁMKY	90
VYOBRAZENÍ NA PŘÍLOHÁCH	93
SEZNAM GRAFICKÝCH LISTŮ uvedených v textu	181
ZÁKLADNÍ LITERATURA	186
SEZNAM VYOBRAZENÍ	187
CIZOJAZYČNÁ RESUMÉ	191
JMENNÝ REJSTŘÍK	199